

Straatcultuur vs Schoolcultuur

De aanwezigheid van straatcultuur op het Jeroen Bosch College

Die sma werd helemaal
parra toen de sco toe
haar pipa zag.

Respect

Hilde de Man
Jeroen Bosch College

Voorwoord

Tijdens mijn zoektocht naar persoonlijke ontwikkeling in het onderwijs werd ik door mijn afdelingsleider gewezen op het docentonderzoek. Ik was meteen enthousiast! Samen met collega's had ik vaak gesprekken over onze leerlingen, daarbij bespraken we moeilijkheden en problemen waar we tegenaan liepen. Voor mij was het dan ook duidelijk dat in mijn onderzoek een groep leerlingen centraal zou staan.

Om onderzoek te kunnen uitvoeren op het Jeroen Bosch College had ik hulp nodig van collega's en leerlingen. Mijn dank gaat uit naar:

Anoek Huisman - afdelingsleider mavo, die mij gemotiveerd heeft om dit docentonderzoek te gaan doen.

Mijn collega's uit het mavoteam, die mijn vragen beantwoord hebben en kritisch naar mijn eerste onderzoeksresultaten hebben geluisterd.

De leerlingen uit 3 mavo en 4 mavo, leerjaar 2015-2016, voor het meedenken en beantwoorden van mijn vragen maar vooral voor hun enthousiaste reacties op mijn onderzoeksonderwerp.

Kitty Leuverink en Rian Aarts, voor de leerzame bijeenkomsten, de spreekuren en de feedback die ik heb mogen ontvangen gedurende het onderzoeksproces.

Hilde de Man

Mei 2017

Inhoudsopgave

Voorwoord	2
1. Samenvatting	4
2. Inleiding	5
3. Theoretisch kader	7
3.1: Probleemstelling	7
3.2. Onderzoeksdoel	9
3.3. Onderzoeksvraag en deelvragen	9
4. Aanpak	10
4.1 Onderzoeksactiviteiten	10
4.2 De respondenten	12
4.3 Het onderzoeksinstrument	14
4.4 De procedure	14
4.5 Analyse van de gegevens	14
5. Literatuurstudie	15
5.1 Beantwoording deelvraag 1	15
5.2. Beantwoording deelvraag 2	17
6. Resultaten	22
6.1 Beantwoording deelvraag 3	22
6.2 Beantwoording deelvraag 4	27
7. Conclusies	31
7.1 Antwoord op de hoofdvraag	31
7.2 Vooruitblik	33
7.3 Evaluatie	34
8. Bijlagen	35
8.1 bijlage 1: enquêtevragen leerlingen	35
8.2 bijlage 2: enquêtevragen mavoteam	38
8.3 Literatuurlijst	40

1. Samenvatting

In dit onderzoek ben ik mij gaan verdiepen in de aanwezigheid van straatcultuur op het Jeroen Bosch College. Tijdens vergaderingen met het mavoteam kwam er steeds een groep leerlingen ter sprake waarvoor wij, als team, geen juiste aanpak wisten te vinden. Deze leerlingen waren vooral gedragsmatig erg lastig om aan te spreken en te corrigeren. Ook ik had moeite met deze groep leerlingen tijdens mijn lessen. Tijdens de vergaderingen werd ook het vermoeden uitgesproken dat dit gedrag behoorde tot de straatcultuur.

Ik ben mij gaan verdiepen in literatuur over straatcultuur en heb mijn collega's ondervraagd. Uiteindelijk heb ik de volgende doelen opgesteld:

- Meer kennis krijgen en delen over jongeren in de straatcultuur
- De aanwezigheid van straatcultuur in onze school, met nadruk op de mavo-afdeling, in beeld brengen
- Een plan van aanpak maken

Meer kennis krijgen en delen over jongeren in de straatcultuur

Om meer kennis te krijgen heb ik veel gelezen over wat straatcultuur inhoudt. Daarbij kwamen de kenmerken van straatcultuur, de oorsprong en de ontwikkeling van straatcultuur duidelijker in beeld. Daarnaast heb ik de problematiek rondom straatcultuur in de school beter in beeld gebracht. Hierbij stonden de anti-gezag houding, respect en straattaal meer centraal.

De aanwezigheid van straatcultuur in onze school, met nadruk op de mavoafdeling, in beeld brengen

Met de opgedane kennis kon ik verder onderzoeken wat dit voor gevolgen had voor het Jeroen Bosch College, mavoafdeling. Na het ondervragen van docenten en leerlingen kon de aanwezigheid van straatcultuur beter in beeld gebracht worden.

Welke conclusies en opbrengsten heb ik uit mijn onderzoek gekregen?

- Mijn kennis over straatcultuur heb ik kunnen aanvullen en uitbreiden
- Deze kennis heb ik kunnen delen met mijn collega's en schoolleiding
- Schoolregels moeten duidelijker worden en voor iedereen toepasbaar zijn, blijkt uit dit onderzoek. Dit traject is inmiddels ingezet door de school.
- Om een eenduidige aanpak te kunnen toepassen, moeten docenten meer op één lijn komen zitten. Er moet een sterk team gevormd worden, met docenten die allemaal op dezelfde manier handelen.

Plan van aanpak

Er zal een vervolgonderzoek nodig zijn om een plan van aanpak te schrijven over de omgang met jongeren uit de straatcultuur tijdens de lessen. Voor dit vervolgonderzoek zullen mijn huidige onderzoek en conclusies als basis dienen. Zodat het mavoteam van het Jeroen Bosch College niet alleen meer kennis zal hebben over de straatcultuur maar ook beschikt over een eenduidige aanpak waardoor een positiever leerklimaat zal ontstaan.

2. Inleiding

Op het Jeroen Bosch College zitten per klas 2 tot 5 leerlingen die wij “probleemleerlingen” noemen. Dan hebben we het niet over leerproblemen maar over gedragsproblemen. Die uiten zich vooral in het hebben van een grote mond, agressief gedrag, niet willen leren of willen provoceren. Deze “probleemleerlingen” lijken voornamelijk op de mavoafdeling aanwezig te zijn.

Tijdens vergaderingen met het mavoteam hebben we deze groep leerlingen vaak besproken, dit komt vooral omdat lessen door deze groep verstoord raken. Ik merk dat ook de omgang met deze leerlingen lastig is, hun grote mond maakt ze moeilijker te benaderen dan andere leerlingen. Het contact is oppervlakkiger omdat deze leerlingen vaak erg gesloten zijn. Deze bevindingen worden gedeeld door het mavoteam.

Andere leerlingen gaan dit gedrag kopiëren waardoor het vervloeit naar de rest van de klas en misschien zelfs door de rest van de school. Wij denken als team dat dit gedrag valt onder de straatcultuur.

Frank van Strijen, auteur van ‘*Van de straat (2011)*’, heeft straatcultuur als volgt omschreven: ‘Straatcultuur is een gezamenlijk gedragen gevoel onder groepen jongeren. Dit gevoel vertaalt zich in allerlei (afwijkende) opvattingen, gedragingen, normen en waarden en zelfs een eigen taalgebruik vormt op deze wijze een op zichzelf staande cultuur. Kenmerkend voor de straatcultuur is het weigeren zich te conformeren aan de algemene lijn van de maatschappij. Afzetten tegen en wantrouwen ten opzichte van de burgercultuur, de meest dominante cultuur binnen de maatschappij, staat centraal. Dit geldt in het bijzonder voor personen en instanties die vanuit de burgercultuur het gezag vertegenwoordigen’. (p.17-18)

Het hierboven beschreven gedrag herkennen we bij een deel van onze leerlingen. Docenten weten niet goed hoe ze met deze leerlingen kunnen omgaan en als team volgen we niet één lijn.

Tijdens mijn eigen lessen heb ik regelmatig te maken met leerlingen die proberen te provoceren, bijvoorbeeld door doelbewust mijn lessen te verstoren. Het lijkt deze leerlingen niet te gaan om het verstoren van de les zelf, maar om bij mij een reactie uit te lokken. Doordat dergelijke situaties voor mij moeilijk te hanteren zijn, verloopt ook het klassenmanagement vaak minder goed. Ik zie dat veel leerlingen zich sterker voelen in een groep, waardoor ze ander gedrag gaan vertonen. Hierdoor voelen steeds meer leerlingen zich getriggerd om mee te doen met de provocaties óf ze te ondersteunen.

Gelukkig ben ik niet de enige docent die het beschreven probleem ervaart. Tijdens vergaderingen en gesprekken met collega’s uit het mavoteam wordt dit bevestigd. Dit heeft mij extra gemotiveerd dit probleem eens nader te onderzoeken. Ik hoop dat dit opbrengsten oplevert voor mij en voor mijn lessen, maar ook voor mijn collega’s. Daarnaast wil ik met dit onderzoek bereiken dat er een duidelijke aanpak komt die voor het gehele team bruikbaar is in de aanpak van deze groep jongeren, zodat we als team op één lijn zitten en samen dit probleem kunnen aanpakken. Daarom kan ik dit onderzoek alleen doen met hulp van, en in samenwerking mét het mavoteam. Het onderwerp is besproken met de afdelingsleider van het mavoteam. Zij was blij dat ik dieper op het probleem wilde ingaan. Ook de schoolleiding is hier mee bezig,

maar is nog in de oriënterende fase. Ik heb voorgesteld om in dit gat te springen en hiermee aan de slag te gaan.
Het is belangrijk om eerst te onderzoeken of het lastige gedrag inderdaad onder de noemer “straatcultuur” past. Dat is het doel van dit onderzoek.
De uitkomsten van dit onderzoek moeten de aanzet vormen voor een plan van aanpak. Dit zal in een vervolgonderzoek worden opgesteld.

3. Theoretisch kader

3.1 Probleemstelling

Wat is het praktijkprobleem?

Op onze school zitten per klas 2 tot 5 leerlingen die moeilijk corrigeerbaar zijn, een grote mond hebben of, wat wij noemen, 'lastig gedrag' vertonen. Waar wij (het mavo-team) voornamelijk tegenaan lopen is dat we deze leerlingen niet goed begrijpen en slecht met hen om kunnen gaan. Daardoor lijkt het probleem uit de hand te lopen, deze groep leerlingen krijgt in de gaten dat wij als school niet goed weten hoe we met ze moeten omgaan en ze kunnen aanpakken. Daardoor worden ze steeds machtiger.

Wie heeft er met het probleem te kampen?

Het idee voor dit onderzoek is vooral ontstaan door vele gesprekken met het mavo-team, dit is een groep collega's die het merendeel van de lessen geeft op de mavo-afdeling. Zelf ondervind ik, net als mijn directe collega's, elke lesdag problemen met deze groep leerlingen. Tot nu toe zijn we niet verder gekomen dan de signalering van de problemen. Een aanpak ontbreekt nog.

Waarom alleen in het mavoteam? Dit is de afdeling waar ik zelf mijn lessen verzorg. Daarnaast komt het probleem vaker voor op de mavoafdeling, omdat deze leerlingen vaak "afzakken" doordat ze zich tegen de school lijken te keren en dus ook tegen leren.

Klasgenoten geven aan dat zij last hebben van deze groep leerlingen. Zij worden elk lesuur geconfronteerd met leerlingen die zich lastig gedragen, lessen verstoren of zelfs bewust leerlingen verstoren. Hierdoor voelen ze zich minder veilig in de groep en neemt de concentratie af.

Wanneer treedt het probleem op?

Voornamelijk tijdens de lessen, daar hebben de docenten het meeste contact met leerlingen. Maar ook in de rest van het schoolgebouw, in de kantine, tijdens tussenuren en pauzes en buiten lestijd.

Waarom is het een probleem?

Het mavoteam ervaart dat de beschreven groep leerlingen vaak afkerig is van school, regels en autoriteit. Daarom worden deze leerlingen vaak als lastig ervaren. Vooral het aanspreken van deze leerlingen op gedrag of handelen geeft problemen, docenten krijgen dan vaak te maken met een brutale of zelfs agressieve reactie. Ik heb zelf wel eens meegemaakt dat een leerling, toen hij een onvoldoende kreeg van mij, een stoel door het lokaal gooide. Dit soort situaties is niet alleen beangstigend voor docenten maar ook voor medeleerlingen. Het verstoort de sfeer en een veilig leerklimaat op school.

Ook voor de schoolleiding is het een lastig probleem. Wanneer docenten de situatie niet meer zelf kunnen oplossen wordt hulp gevraagd van de afdelingsleider of de rector. Dan krijgt deze schoolleider te maken met een leerling met een grote mond, die soms probeert te provoceren of zelfs agressief is.

Waar doet het probleem zich voor?

In de gehele school, maar vooral tijdens de lessen. Daar wordt het meeste contact gelegd met deze groep leerlingen.

Hoe is het probleem ontstaan?

Tijdens vergaderingen en besprekingen merk ik dat we niet goed weten wat het werkelijke probleem met deze leerlingen is en hoe wij precies moeten handelen. Wat verstaat deze groep leerlingen onder "normaal"? Mogen wij deze groep bestempelen als jongeren uit de straatcultuur? Of is er misschien een andere "cultuur" ontstaan binnen onze school? Omdat ons docententeam zich daarin nog niet heeft verdiept kunnen wij daar nog niet goed op inspelen en mee omgaan.

Het mavoteam denkt dat we, als school, te lang hebben gewacht met het zoeken naar een juiste aanpak waardoor het probleem uit de hand lijkt te lopen. Voor veel leerlingen is het normaal geworden om brutaal of agressief te reageren op onze docenten. De irritatie loopt hierdoor op en er ontstaan steeds vaker conflicten en heftige situaties.

3.2. Onderzoeksdoel

Wat is het onderzoeksdoel?

Uiteindelijk heb ik twee doelen:

1. Inzicht geven in de straatcultuur zodat het docententeam weet waar het gedrag uit voortkomt en daar beter op kan reageren. Zonder inzicht in de straatcultuur kan het 2e doel niet bereikt worden.
2. Het schrijven van een plan van aanpak, "hoe om te gaan met leerlingen met een straatcultuur". Deze aanpak moet weer één lijn vormen in het mavoteam en voor alle docenten uit het team hanteerbaar zijn. Dit zal een vervolgonderzoek worden.

Dit onderzoek gaat in op mijn eerste doel. Het tweede doel wil ik graag bereiken door een vervolgonderzoek te doen.

3.3. Onderzoeksvraag en deelvragen

Onderzoeksvraag

Hoe gaan we om met leerlingen in de straatcultuur in ons schoolgebouw en tijdens de lessen?

Dit is de onderzoeksvraag om mijn beide doelen te kunnen bereiken.

Hoofdvraag

In hoeverre hebben wij op de mavoafdeling van het Jeroen Bosch College problemen met straatcultuur in de school en tijdens de lessen?

Om mijn 1^e doel te kunnen bereiken zal ik moeten onderzoeken wat straatcultuur is en in hoeverre deze aanwezig is in onze school. Ik zal me daarbij voornamelijk richten op de mavoafdeling omdat ik daar voornamelijk mijn lessen verzorg en omdat daar de meeste aanwezigheid wordt ervaren van straatcultuur.

Deelvragen:

1. *Wat is straatcultuur?*
Ik zal eerst moeten onderzoeken wat straatcultuur precies inhoudt voordat ik daar conclusies over kan trekken of deze aanwezig is op het Jeroen Bosch College.
2. *Wat is het probleem van leerlingen met een straatcultuur in de klas?*
Bij het beantwoorden van deze vraag kijk ik specifiek naar de lessen en het type leerlingen waaraan wij les geven.
3. *In hoeverre is straatcultuur aanwezig op de mavoafdeling?*
Om te meten hoe groot het probleem daadwerkelijk is.
4. *Hebben wij, volgens het mavoteam, op onze school te maken met een straatcultuur?*
Wat denken de collega's ervan? En op welke problemen stuiten we precies?

4. Aanpak

4.1 Onderzoeksactiviteiten

Welke onderzoeksactiviteiten heb ik uitgevoerd om de deelvragen te kunnen beantwoorden:

Deelvraag 1: Wat is straatcultuur?

Onderzoeksactiviteit	Wat ga ik doen?	Wie heb ik daarvoor nodig?
Literatuurstudie	Boeken en artikelen opzoeken en lezen over het onderwerp straatcultuur.	Bibliotheek, Google Scholar, collega's met goede ideeën. Zie hoofdstuk 5.1 voor de gebruikte literatuurlijst.
Training, de macht van de machomannetjes bijwonen	De training bijwonen en actief deelnemen samen met collega's van het Jeroen Bosch College. De training wordt gegeven op 22 maart 2016.	Hans Kaldenbach, trainer. Collega's van het Jeroen Bosch College

Deelvraag 2: Wat is het probleem van leerlingen met een straatcultuur in de klas?

Onderzoeksactiviteit	Wat ga ik doen?	Wie heb ik daarvoor nodig?
Presentatie geven over straatcultuur	Een presentatie geven over straatcultuur tijdens de studiedag van het mavo-team. Ik kan dan mijn kennis, die ik heb opgedaan tijdens de literatuurstudie, delen met mijn collega's. Tijdens en na deze presentatie is er ruimte voor discussie waarmee ik de aanwezigheid van straatcultuur in ons team, kan nagaan.	Het mavoteam, kennis uit de literatuurstudie
Literatuurstudie	Boeken en artikelen opzoeken en lezen over het onderwerp straatcultuur.	Bibliotheek, Google Scholar, collega's met goede ideeën. Zie hoofdstuk 5.1 voor de gebruikte literatuurlijst.

Deelvraag 1 en 2 worden beantwoord door middel van de literatuurstudie.

Deelvraag 3: In hoeverre is straatcultuur aanwezig op de mavoafdeling?

Onderzoeksactiviteit	Wat ga ik doen?	Wie heb ik daarvoor nodig?
Leerlingen ondervragen	Een enquête ¹ opstellen en afnemen om de leerlingen te ondervragen.	Mavo-leerlingen ² , Qualtrics

Deelvraag 4: Hebben wij, volgens het mavoteam, op onze school te maken met een straatcultuur?

Onderzoeksactiviteit	Wat ga ik doen?	Wie heb ik daarvoor nodig?
Collega's ondervragen	Een enquête opstellen en afnemen om de collega's te ondervragen.	Het mavoteam ³ , Qualtrics

¹ De enquête wordt toegelicht in paragraaf 4.3 op pagina 14 in hoofdstuk 4.3, het onderzoeksinstrument

² De respondenten van de mavoleerlingen worden op pagina 12 toegelicht

³ De respondenten van het mavoteam worden op pagina 13 toegelicht

4.2 De respondenten

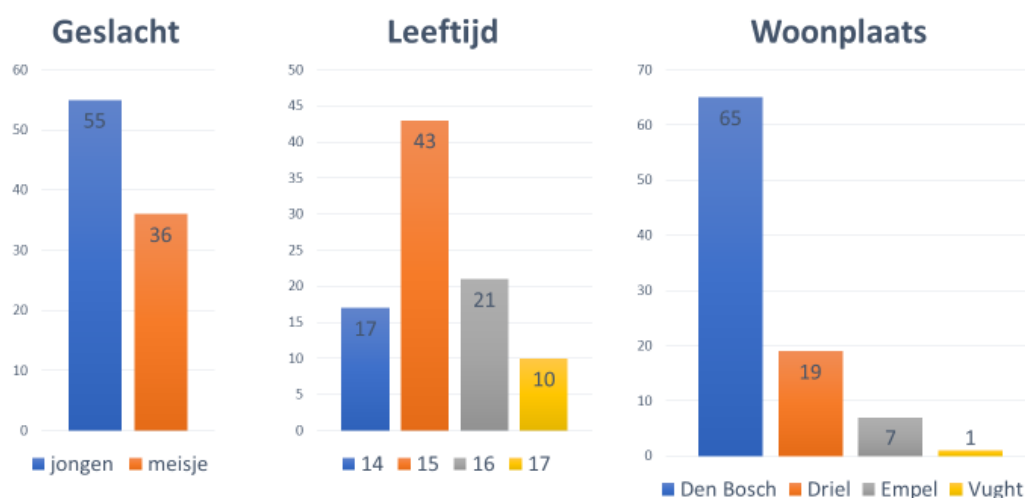
Het Jeroen Bosch College:

Het Jeroen Bosch College (afgekort JBC) is een scholengemeenschap voor voortgezet onderwijs met mavo, havo, atheneum, gymnasium én technasium onder één dak, gevestigd in 's Hertogenbosch. Er werken zo'n 100 docenten en 25 onderwijsondersteunende medewerkers, daarvan werken 28 medewerkers voornamelijk op de mavo-afdeling.

Op het Jeroen Bosch College studeren ongeveer 1.050 leerlingen. 80% van de leerlingen in 's Hertogenbosch. De overige leerlingen komen vooral uit Rosmalen, Empel, Engelen, Kerkdriel, Ammerzoden en Hedel. De mavo-afdeling, klas 2-3-4, bestaat uit 215 leerlingen.

Leerlingen, mavoafdeling

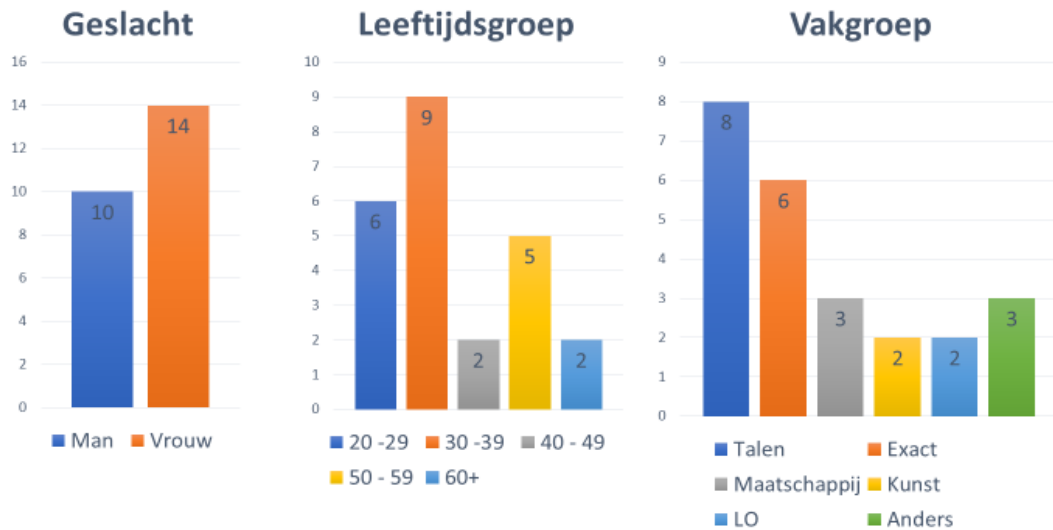
In totaal hebben 91 mavoleerlingen de enquête ingevuld. De mavoleerlingen komen uit het 2^e, 3^e of 4^e mavoleerjaar. De leerlingen van de dakpanklassen, mavo/havo, zijn buiten beschouwing gelaten, zodat alleen de mavoleerlingen aan bod kwamen.

Figuur 4.1 – informatie over de respondenten (leerlingen)

Mavoteam

Het mavoteam bestaat uit 27 collega's. Daarvan hebben 24 collega's meegewerkt aan de enquête. Een collega van het mavoteam geeft het grootste deel van zijn/haar taakomvang les op de mavoafdeling.

Figuur 4.2 – Informatie over de respondenten (docenten)

4.3 Het onderzoeksinstrument

De enquête heb ik opgesteld op basis van de literatuurstudie. Naast de vragen over de achtergrond van de respondenten heb ik vragen gesteld over de kenmerken van straatcultuur en de gedragingen van de leerlingen. De vragenlijst (aangepast op niveau) werd zowel aan docenten als leerlingen voorgelegd. Bij de docenten heb ik bovendien vragen gesteld over de mate van aanwezigheid van straatcultuur en over de eenduidigheid van regels en afspraken op onze school (zie bijlage 2). Bij de leerlingen ben ik juist wat dieper ingegaan op de achtergrond en thuissituatie omdat die volgens de literatuur veelzeggend zijn voor de mate van straatcultuur (zie bijlage 1).

4.4 De procedure

Ik heb mijn collega's allemaal per mail een uitnodiging verzonden, binnen een week had vrijwel iedereen gereageerd.

De leerlingen heb ik per mail de link doorgestuurd voor de enquête. Ik ben vervolgens alle klassen afgegaan en heb de leerlingen gevraagd ter plekke de enquête in te vullen. Dit was mogelijk omdat Qualtrics ook via een smartphone toegankelijk is.

4.5 Analyse van de gegevens

Het programma Qualtrics geeft een handige uitwerking van de enquêteresultaten. Deze heb ik vervolgens in figuren en tabellen verwerkt zodat deze mooi in mijn presentatie en verslag pasten. Dit heeft mij het meeste tijd gekost, maar het gaf een mooi en overzichtelijk resultaat.

5. Literatuurstudie

5.1 Wat is straatcultuur?

Straatcultuur is een gezamenlijk gedragen gevoel onder groepen jongeren (van Strijen, 2011). Dit gevoel vertaalt zich in allerlei opvattingen, gedragingen, normen en waarden en zelfs een eigen taalgebruik. Het meest overheersende kenmerk van straatcultuur is het gevoel van afwijzing door de maatschappij, en het daarbij behorende wantrouwen ten opzichte van burgers en dan vooral autoriteiten, aldus van Strijen (2011).

In de literatuur wordt er een scheiding gemaakt tussen straatcultuur en de burgerlijke cultuur, de cultuur met de 'juiste' normen en waarden waarin beleefdheid, rustig zijn, geweldloos leven en sociaal zijn vooropstaat. Daarnaast gaan de mensen uit de burgerlijke cultuur ervan uit dat de autoriteiten en wetgeving redelijk en rechtvaardig zijn. Deze burgerlijke cultuur is de dominante cultuur in Nederland en wordt als 'normaal' en de wenselijke manier van leven in onze maatschappij beschouwt.

Ontstaan

El Hadioui (2011), beschrijft hoe een straatcultuur kan ontstaan in achterstandswijken en volksbuurten van grotere steden. Hij merkt op dat er verschillende redenen zijn waarom jongeren de straat op zijn gegaan. Vaak zijn ze gewoon op zoek naar sociale contacten, maar ook een slechte thuissituatie of financiële problemen en ouders die veel aan het werk zijn, kan de oorzaak zijn. Volgens El Houdioui, vinden de jongeren elkaar én ontmoeten de jongeren elkaar op straat, in afgelegen hoeken en pleintjes zonder sociale controle. Hierbij is er geen scheiding van religies, leefstijlen en etnische culturen, ze zijn allen op zoek naar een nieuwe identiteit, een nieuwe way of life.

Ondertussen is de straatcultuur ook doorgedrongen tot de 'hogere sociale klasse', dit komt vooral door de grotere scholengemeenschappen en roc's. Daarnaast is internet een bron die snel en gemakkelijk grote groepen jongeren aanspreekt. Vooral de gangsta-rap beïnvloedt veel jongeren om deze identiteit en de daarbij behorende overtuigingen aan te nemen (Kaldenbach, 2011).

De overtuiging van de jongeren vormen de bron van het verschil tussen de straatcultuur en burgerlijke cultuur. De groepen jongeren in de straatcultuur zijn ervan overtuigd dat zij minderwaardig worden geacht, ze bungelen onderaan de maatschappelijke ladder. Het gevoel van minderwaardig zijn heeft zich ontwikkeld in de volksbuurten en achterstandswijken. "Ze hebben het gevoel niets te verliezen te hebben" aldus van Strijen (2011). Als iemand niets te verliezen heeft, dan maakt hem dat ongevoelig voor correctie. Op velen komt het gedrag uit de straatcultuur onder andere daarom negatief en agressief over. Het draait in de groepen om het verdienen van respect, dit is niet wederzijds respect zoals dat in de burgerlijke

cultuur, maar het krijgen van aanzien. In de straatcultuur eis je respect op door kracht, lef, geld, tatoeages, gewonnen vechtpartijen en (kleine) criminele activiteiten. Hoewel de jongeren excessen zoals groepsverkrachtingen en gewapende overvallen niet veroordelen betekent dit per definitie niet dat ze deze zelf uitvoeren.

Kenmerken straatcultuur

Waaraan kun je straatcultuur bij jongeren herkennen? Niet elk "afwijkend" gedrag van de burgerlijke cultuur kan aangemerkt worden als straatcultuur. Om tot de straatcultuur te horen beschik je over de eerdergenoemde overtuiging van minderwaardig zijn. Daarnaast zijn de volgende kenmerken sterk aanwezig (Kaldenbach et al. 2004):

- Antigezag houding: Politie, justitie en oa docenten zijn mensen die de baas over deze jongeren "willen spelen". De jongeren zetten zich af tegen deze autoriteiten en de regels die daarbij horen, ze zoeken continue de grens op en zijn sterk in provoceren.
- Kledingstijl en taalgebruik: Met kleding kun je laten zien hoeveel geld je hebt. Merkkleding en sieraden zijn daarbij belangrijk, ook met tatoeages kun je aanzien verdienen. Groepen hebben vaak hun eigen taal, straattaal. Hier zal meer aandacht aan worden besteed in paragraaf 5.2
- Loyaliteit naar de groep: Samen staan we sterk. De groep zal elkaar altijd beschermen en voor elkaar opkomen tijdens conflicten, ze zullen elkaar ook niet (snel) verraden.
- Onverschilligheid uitstralen: Het laten zien van emoties is een teken van zwakte. Jongeren uit de straatcultuur zullen dan ook geen pijn of angst (willen) laten zien. Het aanbieden van excuses is daarom ook een issue, sorry zeggen is toegeven dat je fout zat en wordt daarom niet gedaan.

Positieve punten

Hierboven staan de botsingen tussen de straatcultuur en de burgerlijke cultuur beschreven, er zijn ook positieve punten te benoemen aan de straatcultuur.

De jongeren uit de straatcultuur maken vaak deel uit van een groep. Er is een duidelijke hiërarchie met een groepsleider. Functioneren binnen een sociale gemeenschap leren ze zichzelf op deze manier goed aan. Loyaliteit is een belangrijke factor, deze leren ze binnen de groep aan. Binnen de groep bestaat er geen discriminatie.

Straattaal kan ook als positief worden gezien. Het feit dat jongeren in staat zijn om een eigen taal aan te leren laat hen zien dat het ook mogelijk is om een andere (vreemde) taal te leren op bijvoorbeeld een opleiding.

5.2 - Wat is het probleem van leerlingen met een straatcultuur in de klas?

In dit hoofdstuk wordt de straatcultuur met een schoolcultuur vergeleken. De schoolcultuur is daarbij gewenst gedrag voor docenten en medeleerlingen (El Hadioui, 2011). In een ideale lessituatie houden leerlingen zich vast aan de schoolcultuur, waarin hard werken, beleefdheid en discipline centraal staan. Dit staat haaks op de straatcultuur. In onderstaand schema staan de verschillen tussen straatcultuur en schoolcultuur aangegeven. Alle onderdelen worden in dit hoofdstuk verder toegelicht.

Tabel 5.2.1, verschillen tussen straatcultuur en schoolcultuur (El, Hadioui, 2011)

	Straatcultuur	Schoolcultuur
Geld	Korte, termijn, 'easy come'	Lange termijn, discipline
Tijdsbesef	Flexibel, eigen rooster	Strikt, extern bepaald rooster
Regels	Informeel, ongeschreven	Orde, formeel, procedures
Fysiek	Bewegen, spelen, mobiel	Zitten, concentreren, immobiel
Emoties	Uiten	Rationeel kanaliseren
Behoeften	Toegeven, hedonistisch	Zelfbeheersing, controle
Vrouw	Lustobject, gebruiksvoorwerp	Zelfbeschikking, assertief
Man	Macho, dominant, verticaal	Communicerend, horizontaal
Conflict	Agressie, geweld	Argumenteren
Respect	Erkennen van mannelijkheid	De ander in zijn waarde laten
Communicatie	Bijdehand met de mond	Bijdehand met de pen
Taal	Straattaal	Standaard Nederlands
Voeding	Fastfood	Slowfood

Geld

Kaldenbach (2011) beschrijft dat jongeren uit de straatcultuur niet denken aan de toekomst, ze willen het liefst vandaag een gevulde portemonnee. Daarom is het, volgens jongeren uit de straatcultuur, niet belangrijk om naar school te gaan maar om te gaan werken. In sommige straatculturen gaat werken ook een stap te ver, en proberen deze jongeren geld te verdienen in de criminaliteit, aldus Kaldenbach (2011). Het is daarom belangrijk als school om een goed beeld te geven van het nut van een opleiding. Laat zien wat leerlingen ermee kunnen bereiken en werk met elke leerling aan een doel, door samen na te denken over de vervolgopleiding of een beroepskeuze.

Onderwijs is niet meer alleen het overdragen van kennis (Kaldenbach, 2011). Vooral jongeren uit de straatcultuur hebben ook wat "opvoeding" nodig, omdat ze dit niet meer van thuis meekrijgen of omdat er door een schrijnende thuissituatie geen prioriteiten liggen bij de maatschappelijke opvoeding van de kinderen. Voor deze jongeren wordt de enige kans op een toekomst in de maatschappij gegeven door de school. Daarvan moeten de moderne docenten zich bewust zijn. Het is daarom zinvol om lessen toekomstgericht in te richten: hoe moeten leerlingen zich gedragen op hun werk of tijdens een sollicitatie en welke eigenschappen zijn nodig op de moderne arbeidsmarkt?

Tijdsbesef

Straatcultuur leidt tot spijbelen, schooluitval, taalachterstand en agressief gedrag tegen docenten. Veel jongeren die door de straatcultuur zijn gevormd maken hun school niet af. Ze missen de motivatie en de discipline (El Hadioui, 2011)

Jongeren uit de straatcultuur vinden het erg belangrijk zelf te bepalen wanneer ze naar school gaan, hoe laat ze uit bed komen en hoe laat ze naar bed gaan. Hierdoor komen ze vaak te laat. Dit staat allemaal haaks op een goed schoolritme. Docenten verwachten dat de leerlingen bij alle lessen (op tijd) aanwezig zijn en actief meedoen. Een leerling die te laat is mist lestijd, een leerling die moe is omdat hij te weinig geslapen heeft kan niet actief meedoen. Als een leerling vaak te laat komt of lessen compleet mist, leidt dit vaak tot spijbelgedrag.

Naast het feit dat het missen van lessen en niet actief deelnemen aan lessen de resultaten verlagen, missen deze leerlingen ook discipline voor de toekomst. Als ze eenmaal afgestudeerd zijn en aan het werk gaan missen ze dáár ook vaak discipline.

Regels

Regels zijn door een autoriteit opgelegd en daarom zijn jongeren uit de straatcultuur tegen regels. Schoolregels horen daar ook bij. Volgens Kaldenbach (2004) hebben jongeren uit de straatcultuur méér dan leerlingen uit de schoolcultuur behoefte aan duidelijke regels, die worden nageleefd. Dit komt vooral door het gebrek aan regels en structuur in de thuissituatie en op straat. Ga daarom consequent met de regels om, ga niet 'met de hand over het hart' strijken. Ga als autoriteit altijd achter je regels staan en doe niet populair, want dan ben je in de ogen van de jongeren uit de straatcultuur geen autoriteit meer. Begeleid ook beginnende docenten, deze goedbedoelende beroeps-oefenaren willen aardig gevonden worden en laten hun grenzen te ver overschrijden. Voor de jongeren zijn ze dan 'niemand' meer, daar voelen ze geen respect voor.

Scholen die problemen hebben met jongeren, onder andere uit de straatcultuur, gaan vaak over op een harde aanpak, een zogeheten "zerotolerance beleid". Dit is niet de juiste aanpak, het roept alleen maar meer weerstand op. 'Wie zweert bij een eenzijdige harde aanpak en de kaart trekt van controle, sturing en repressie moet beseffen dat die keuze verre van probleemloos is. Door alle 'schuld' in het jongerenkamp te leggen, wordt de druk op alle fronten verhoogd. Op deze manier wordt het een machtsspel'. (Deboutte, 2015)

Het is juist goed om de leerlingen te betrekken bij het opstellen van regels om de orde te herpakken en te handhaven. Juist door deze jongeren erbij te betrekken en het gevoel te geven gehoord te worden gaan ze zich sneller aanpassen aan de "nieuwe" regels. Ze hebben deze regels immers zelf mee bedacht.

Zorg in de schoolregels en het sanctioneringsbeleid voor een duidelijke visie en een eenduidige aanpak. Kaldenbach et al. (2004) leggen hier de nadruk op bij het terugdringen van straatcultuur in de school. Zodra er verschil zit in aanpak tussen docenten, coördinatoren of afdelingsleiders voelen jongeren uit de straatcultuur dit feilloos aan. Zij gaan hiervan gebruik maken door de "zwakste" persoon op te zoeken wanneer zij problemen hebben met de regels, zodat ze onder straffen of andere sancties uit kunnen komen. Ook een zogeheten "grijs gebied" in de regels of het

sanctioneringsbeleid weten deze jongeren feilloos te ontdekken en uit te spelen. Dit speelt bijvoorbeeld bij scholen die het aan de docent overlaten of het gebruik van geluidsapparatuur tijdens een les toegestaan is of juist niet. Zeker wanneer deze docent beginnend is of nog niet sterk in zijn schoenen staat is dit voor jongeren uit de straatcultuur een uitgelezen kans om te provoceren en in discussie te gaan. Duidelijke regels vermijden discussies, provocaties en soms agressie in de les.

Fysiek

Jongeren zijn op straat gewend geraakt om op een heel speelse manier heen en weer te gaan tussen allerlei plekken in de wijk. El Hadioui (2011) beschrijft dat binnen de muren van de school immobiliteit van de leerlingen wordt gezien als een deugd, simpelweg om onderwijs te kunnen organiseren. Ook het even heen en weer gaan tussen tafels in de klas of tussen computers in de mediatheek wordt vaak als storend ervaren door docenten. Bijvoorbeeld: leerling R. bedenkt ineens dat hij nog geld verschuldigd is aan leerling K. en gaat even naar hem toe om dit te geven tijdens een uitleg van de docent. Naast het feit dat docenten het als storend ervaren willen docenten de leerlingen graag leren om na te denken over hun handelingen. Nadenken voordat je gaat handelen, het overzien van consequenties van je handelen. Deze vaardigheden heb je later ook nodig op de werkvloer.

Emoties

De meest bedreigende uitingen van straatcultuur voor docenten zijn agressie en geweld. Veel incidenten ontstaan als leerlingen het gevoel hebben dat hun onrecht wordt aangedaan, of dat nu terecht is of niet. Jongeren uit de straatcultuur schieten snel in de verdediging, dit heeft te maken met gezichtsverlies, het ergste wat je in de straatcultuur kan overkomen. Op straat draait alles om 'respect'. Niet in de betekenis van waardigheid tegenover anderen. Jongeren willen dat anderen ontzag hebben voor hen. Ze mogen vooral niet gedist (met disrespect behandeld) worden, dat tast hun eergevoel aan. (El Hadioui, 2011)

In de straatcultuur mag je niet 'zwak' zijn. Dit wordt afgedekt met een dikke deken van stoerheid, hardheid en agressie. Je moet cool en ongevoelig zijn.

Behoeften en voeding

De straatcultuur is een hedonistische cultuur waarin de nadruk gelegd wordt op intens genieten, op het niet te serieus doen en plezier maken. Genotsmiddelen en fastfood zijn onlosmakelijk verbonden met deze leefstijl. (El Hadioui, 2011)

Er moet daarom meer nadruk komen op het belang van een gezonde levensstijl en gezonde voeding.

Vrouw en Man

Een vrouw kan het erg moeilijk hebben met jongeren in de straatcultuur, zowel in omgang als in het corrigeren van deze jongeren. Dit komt ten eerste omdat vrouwen/meisjes gezien worden als een lustobject, een ding. Ten tweede, in de thuissituatie heeft de moeder een traditionele rol, ze geeft liefde, troost en vader voert het gezag uit. Het voordeel is wel dat vrouwen minder snel met fysieke agressie te maken krijgen. (Kaldenbach, 2004)

De straatcultuur is een echte mannencultuur, er is ook wel een aantal meisjes bij betrokken, maar in veel mindere mate. Het draait vooral om macht, geld en kracht, dat je mannelijkheid toont. Kracht en macht kunnen verbaal zijn, maar goed kunnen

vechten helpt je eer te verdedigen in de groep. Lef, geld en criminaliteit helpen je hoger te komen in rang in de groep. Daaruit komt het machogedrag voort. .

Conflict en communicatie

In de schoolcultuur probeert men leerlingen aan te leren in gesprek te gaan bij een conflict. Dit wordt al geleerd vanaf de basisschool. “stop, hou op”, laat weten wat je grenzen zijn en praat erover wanneer je voelt dat iemand over je grens heen gaat. Verbaal of fysiek geweld wordt afgekeurd en zelfs bestraft. Op school leer je te praten over je grenzen en gevoelens maar ook over praten met elkaar. Hoe moet je een gesprek aangaan met andere personen, gelijken en meerderen, en ook over het oplossen van conflicten.

In de straatcultuur is het belangrijk goed te kunnen vechten en te kunnen provoceren met woorden. Jongeren uit de straatcultuur zijn vaker betrokken bij conflicten. Daarnaast proberen ze deze conflicten juist uit te lokken, vooral tegenover autoriteiten, omdat een autoriteit regels en taken oplegt. Het is voor een autoriteit (professional) niet altijd even gemakkelijk om goed op een conflict te reageren. Een autoriteit schreeuwt of scheld niet, ze straalt rust uit. Vaak zijn de jongeren niet kwaad op jou als persoon, maar op de school. Het is niet persoonlijk. Als je voelt dat je kwaad wordt neem je gas terug en concentreer je op de reden waarom er een conflict is. (Kaldenbach, 2004)

Respect

Respect in de burgerlijke cultuur, en ook in de schoolcultuur, betekent het hebben van eerbied voor een ander, rekening houden met een ander.

In de straatcultuur heeft respect een andere betekenis. Respect is ontzag voor een ander. Daarom is het belangrijk zoveel mogelijk respect te eisen van een ander, hierdoor krijg je een hoger aanzien. Respect kun je in de straatcultuur verdienen door het hebben van macht en geld. Het doel van straatcultuurgedrag is ‘respect’ krijgen van de burgerlijke cultuur.

Taal

In de straatcultuur spreken de jongeren hun eigen taal, straattaal, die voor buitenstaanders vaak onverstaaanbaar is. Straattaal is een mengsel van Nederlandse, Surinaamse, Marokkaanse en Turkse woorden. Soms zijn deze woorden ook nog verdraaid.

Straattaal is per regio verschillend, elke wijk heeft zijn eigen woorden en betekenissen, een eigen dialect. Douma (2016) geeft in het onderwijsblad van de AOb een lijstje met veel voorkomende woorden uit de verschillende straattaal-dialecten:

Doekoe	=	geld
Wallah	=	ik zweer
Sma	=	meisje/vrouw
Onmin lauw	=	heel gaaf

Het probleem van straattaal is dat die het taalniveau van veel leerlingen omlaag haalt. (Douma et al.2016) Alle aanwijzende voornaamwoorden worden bijvoorbeeld ‘die’: die huis, die meisje, die boek. Dat wreekt zich bij bijvoorbeeld sollicitatiegesprekken. Veel jongeren weten wel dat ze tijdens een sollicitatiegesprek

geen straattaal moeten spreken. Maar ze kunnen niet meer anders. Lang niet alle opleidingen verbieden het spreken van straattaal in de klas. (El Hadioui, 2011)

Door de komst van internet, voornamelijk door You-Tube en Dumpert, is straattaal nog populairder geworden. Ook jongeren buiten de straatcultuur, uit de burgerlijke cultuur, gebruiken steeds meer woorden uit de straattaal.

Straattaal kan ook positief benaderd worden. Een leerling die in staat is om straattaal aan te leren, zal ook een andere vreemde taal kunnen leren. Een school kan hierop inspelen, door leerlingen te motiveren tweetalig-onderwijs of een 3^e vreemde taal te leren.

Algemeen

De straatcultuur komt langzaam de school binnen, leerlingen nemen steeds kleine delen van de school over (fietsenhok, kantine, gang). Leraren gaan steeds meer gedogen omdat het moeilijker wordt leerlingen aan te spreken. Uiteindelijk gaan de rustige leerlingen naar een andere school en gaan ook docenten weg omdat ze hun 'oude' school niet herkennen.

(Kaldenbach, 2011)

De botsing tussen straatcultuur en schoolcultuur is in dit hoofdstuk beschreven. Het is niet altijd zo dat jongeren uit de straatcultuur op alle punten botsen. Veel jongeren uit de straatcultuur weten goed wat gewenst gedrag is en wat niet, ze kunnen zich daar al op aanpassen. Juist omdat het mogelijk is om straatcultuur uit de school te weren is het belangrijk dat het docententeam hier steeds alert op is en blijft. Hans Kaldenbach (2011) geeft een aantal tips voor docenten om straatcultuur op school en tijdens de lessen terug te dringen:

1. Een actief beleid tegen verzuim en spijbelen. Niet aanwezig is om 8.45u een telefoontje naar huis.
2. Laat niet toe dat een collega of leerling bedreigd wordt, ook beledigend spreken over een collega of leerling moet meteen worden afgekapt.
3. Maak duidelijke afspraken over het gebruik van mobiele telefoons in de school en in de klas.
4. Behandel alle leerlingen gelijk, geef geen enkele leerling het gevoel minder te zijn dan zijn/haar klasgenoten.
5. Wees een actieve, passionele docent. Deze docenten bereiken het meest bij jongeren uit de burgerlijke- en straatcultuur.
6. Zorg ervoor dat de lessen ingericht zijn op de interesses van leerlingen
7. Werk met de leerlingen aan een goede toekomst en aan een duidelijk toekomstbeeld.
8. Draag leren uit als een positief ding, geef duidelijk het doel aan van je lessen.

Daarnaast moeten we wel realistisch zijn, het is niet mogelijk om straattaal/cultuur helemaal te weren uit de school. Elk persoon heeft recht op een eigen identiteit en op zijn/haar eigen keuzes. Op een school moeten we leerlingen leren wat de verwachtingen zijn van de maatschappij en wat ze daarvoor moeten doen. Van Strijen (2011), pleit ervoor leerlingen in de vrije ruimtes (kantine, plein) de mogelijkheid te geven in hun straatcultuur te blijven. De leerlingen moeten gewoon duidelijk weten waar het wel en waar het niet kan.

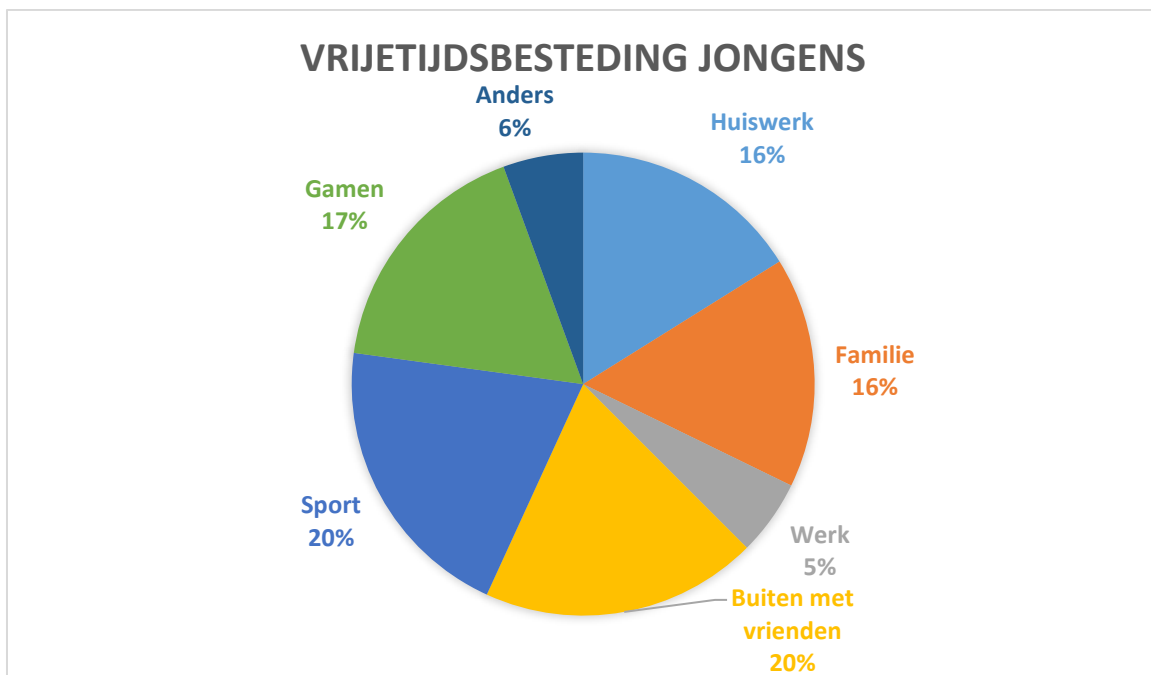
6. Resultaten

6.1 - In hoeverre is straatcultuur aanwezig op de mavoafdeling?

In de voorgaande hoofdstukken staat beschreven wat de kenmerken zijn van straatcultuur. Om te meten in hoeverre straatcultuur aanwezig is op de mavo-afdeling van het Jeroen Bosch College is het nodig om onderzoek te doen onder de docenten en leerlingen. Beide groepen hebben meegewerkt aan een enquête waarin gevraagd werd naar de aanwezigheid van kenmerken van straatcultuur. Beide vragenlijsten zijn te vinden in de bijlagen, hoofdstuk 8.1 en 8.2.

Als eerste heb ik onderzocht wat de achtergrond van de leerlingen is. De respondenten, 91 leerlingen waaronder 55 jongens en 36 meisjes (-zie pagina 12), komen voornamelijk uit Den Bosch. Dit is nuttig om te weten omdat straatcultuur voornamelijk in de steden zijn oorsprong vindt.

Naast het woongebied zijn vrijetijdsbesteding en de thuissituatie een bron voor het ontstaan van een straatcultuur. Om een beter beeld te geven van de respondenten zijn deze gegevens in de grafieken en figuren hieronder vermeld. Daarbij is er een splitsing gemaakt tussen jongens en meisjes omdat straatcultuur een mannencultuur is (Kaldenbach, 2004).

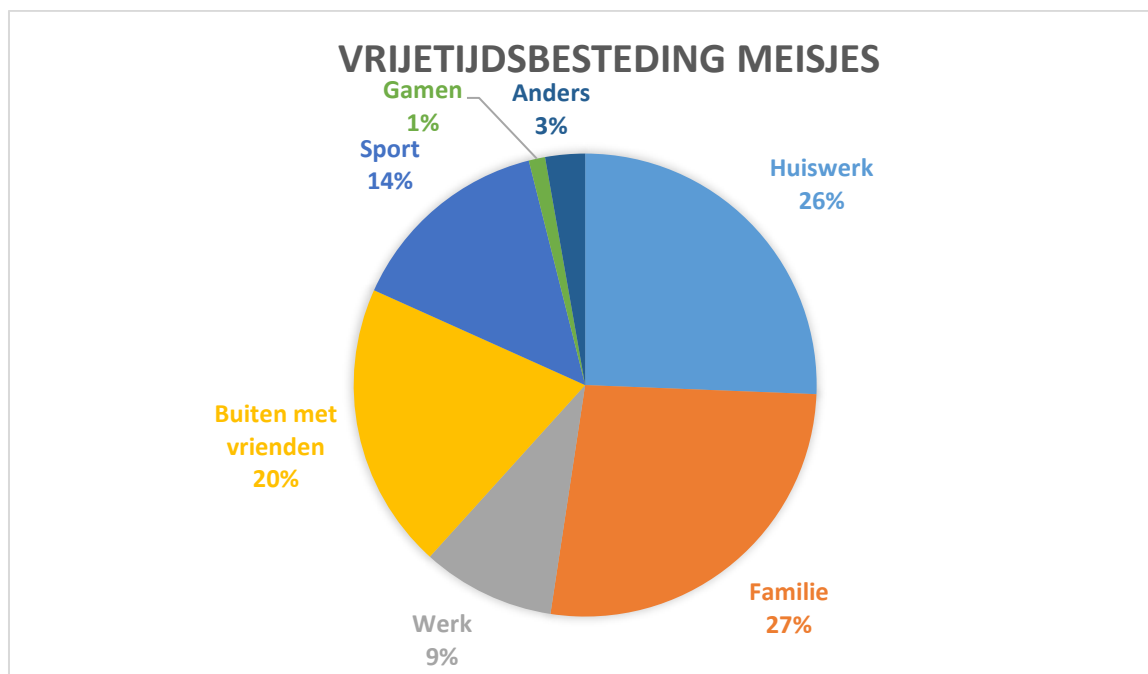

Figuur 6.1.1 vrijetijdsbesteding jongens (N=55)

In bovenstaande grafiek wordt de gemiddelde dagelijkse vrijetijdsbesteding van jongens getoond. Aan de jongens is gevraagd waar zij zich mee bezig houden buiten schooltijd. Huiswerk staat voor schoolwerk, dit kan het maken van opdrachten zijn of leren voor school. Familie geeft aan dat de leerling thuis is bij zijn ouders of op

familiebezoek is. Als overige vrijetijdsbestedingen (6%) werd vooral internetten en tv kijken genoemd.

Om een beeld te krijgen van het verschil tussen jongens en meisjes zijn de meisjes op dezelfde manier bevroegd als de jongens. Daaruit zijn onderstaande gegevens gekomen.

Figuur 6.1.2 – Vrijetijdsbesteding meisjes (N=36)

Veel jongeren uit de straatcultuur komen uit éénoudergezinnen of gebroken gezinnen. Als er maar één ouder aanwezig is, of die dag het gezag heeft, en deze ouder moet ook gaan werken trekken de jongeren vaak naar de straat (van Strijen, 2011). Daarom is het interessant om te bekijken wat de thuissituatie is van de leerlingen op onze mavoafdeling. Daarbij is weer een splitsing gemaakt tussen jongens en meisjes.

Gezinssituatie	Percentage
Ouders getrouwd/samenwonend	75,9
Ouders gescheiden, beiden geen nieuwe partner	7,4
Ouders gescheiden waarvan 1 een nieuwe partner heeft	5,6
Ouders gescheiden, beiden een nieuwe partner	11,1

Tabel 6.1.1 – Gezinssituatie jongens

Gezinssituatie	Percentage
Ouders getrouwd/samenwonend	58,6
Ouders gescheiden, beiden geen nieuwe partner	17,2
Ouders gescheiden waarvan 1 een nieuwe partner heeft	10,3
Ouders gescheiden, beiden een nieuwe partner	13,8

Tabel 6.1.2 – Gezinssituatie meisjes

Culturele diversiteit functioneert als een leverancier van identiteiten voor vooral de jonge populatie (El Haddioui, 2011). De verschillende culturen binnen een groep creëren een eigen cultuur. Om te meten welke culturen er in ons gebouw aanwezig zijn is de leerlingen gevraagd naar de spreektaal thuis.

Bij de jongens geeft 80% aan thuis Nederlands te spreken. Van de overige 20% geeft de helft aan zowel Nederlands als een vreemde taal thuis te spreken. De andere helft spreekt thuis alleen in een vreemde taal. De meest voorkomende vreemde talen zijn Turks, Marokkaans, Arabisch en Engels.

Bij de meisjes geeft ook 80% aan thuis Nederlands te spreken. Van de overige 20% spreken alle meisjes zowel Nederlands als een vreemde taal thuis. De meest voorkomende vreemde talen bij de meisjes zijn Turks, Marokkaans, en Surinaams.

Naast de achtergrond en tijdsbesteding speelt groepsdruk een grote rol in de straatcultuur, zie hoofdstuk 5.1. Daarom heb ik stellingen voorgelegd aan de leerlingen die ingingen op groepsdruk. Daarvan heb ik de resultaten ook weer gesplitst in jongens en meisjes om de verschillen duidelijk weer te geven. De leerlingen hebben een aantal stellingen voorgelegd gekregen waarbij ze aan konden geven in hoeverre zij het eens waren met de stelling. De resultaten staan in percenten van het totaal gegeven antwoorden weergegeven.

Vraag	Oneens	Beetje oneens	Beetje eens	Eens
Ik voel me sterker in een groep	7,8%	13,7%	43,1%	35,3%
Ik doe wel eens dingen in een groep die anders niet zou doen	45,1%	9,8%	35,3%	9,8%
Als ik anderen laat zien dat ik sterk ben/goed kan vechten, hebben anderen meer respect voor mij	37,3%	27,5%	19,6%	15,7%
Als ik laat zien dat ik verbaal sterk ben, hebben anderen meer respect voor mij	29,4%	29,4%	31,4%	9,8%
De mening van mijn vrienden is belangrijk voor mij	9,8%	25,4%	47,1%	17,6%

Tabel 6.1.3 – groepsdruk jongens

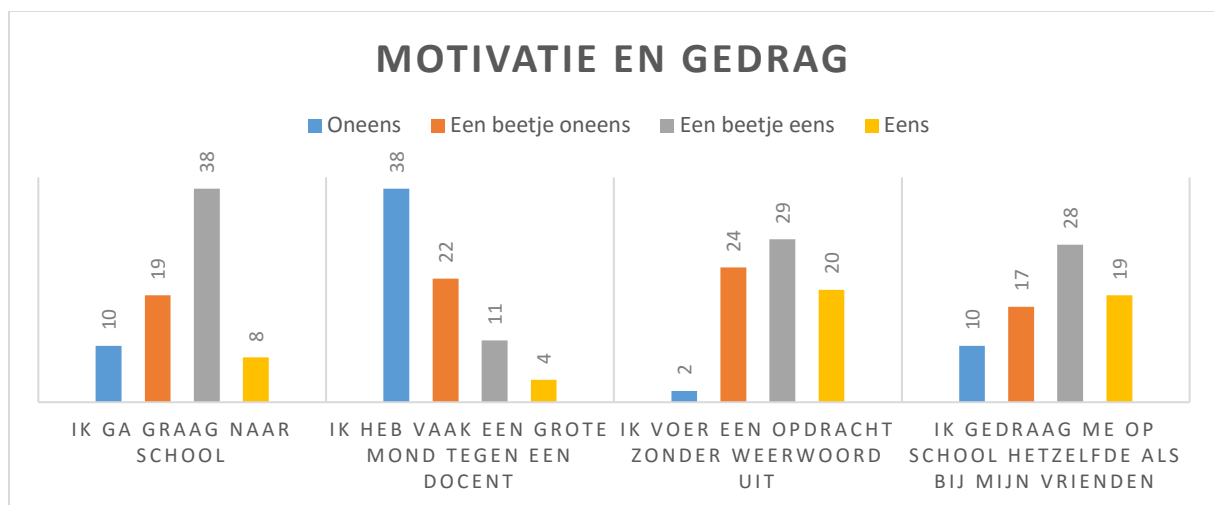
Vraag	Oneens	Beetje oneens	Beetje eens	Eens
Ik voel me sterker in een groep	13,8%	3,4%	44,8%	37,9%
Ik doe wel eens dingen in een groep die anders niet zou doen	48,3%	13,8%	31,0%	6,9%
Als ik anderen laat zien dat ik sterk ben/goed kan vechten, hebben anderen meer respect voor mij	75,9%	6,9%	13,8%	3,4%
Als ik laat zien dat ik verbaal sterk ben, hebben anderen meer respect voor mij	31,0%	27,6%	31,0%	10,3%
De mening van mijn vrienden is belangrijk voor mij	0,0%	20,7%	48,3%	31,0%

Tabel 6.1.4 – groepsdruk meisjes

In hoofdstuk 5.2 ben ik ook ingegaan op de onderwerpen respect, regels en communicatie. Deze onderwerpen staan centraal in een school en in de lessen. Daarom heb ik de leerlingen ondervraagd over hun kijk op schoolregels en hun motivatie voor school.

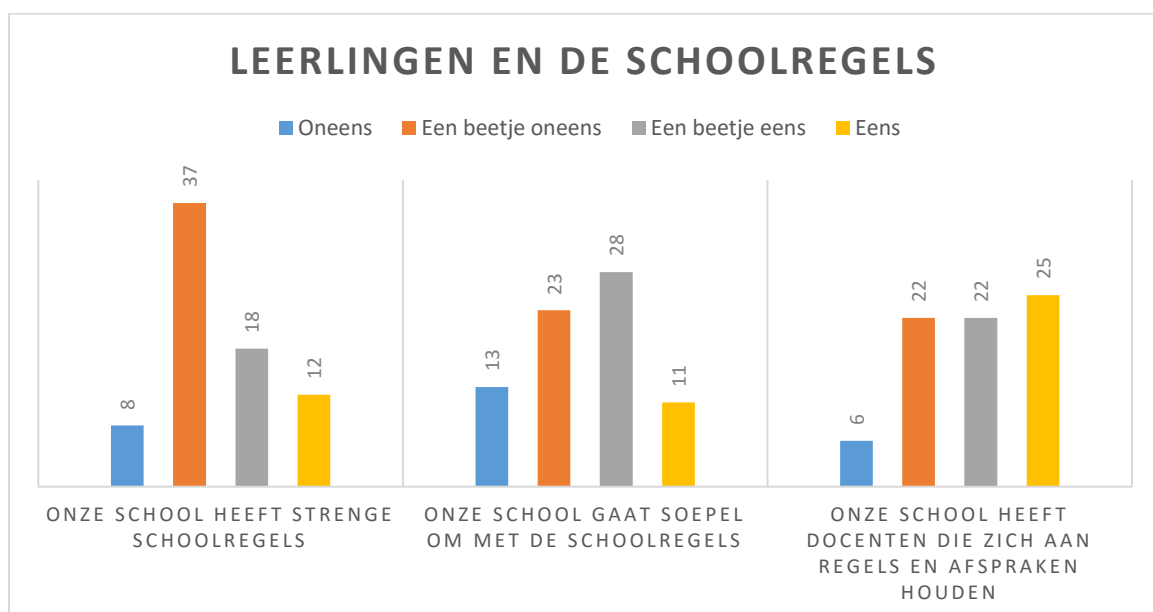
Straatcultuur leidt tot spijbelen, schooluitval, taalachterstand en agressief gedrag tegen docenten (El Hadioui, 2011). Veel jongeren die door de straatcultuur zijn gevormd missen de motivatie en de discipline om een opleiding te kunnen volgen en af te maken.

In hoeverre zijn deze standpunten terug te vinden bij de leerlingen op onze mavoafdeling? Daar heb ik vragen over gesteld. Deze heb ik verwerkt in onderstaande figuren.

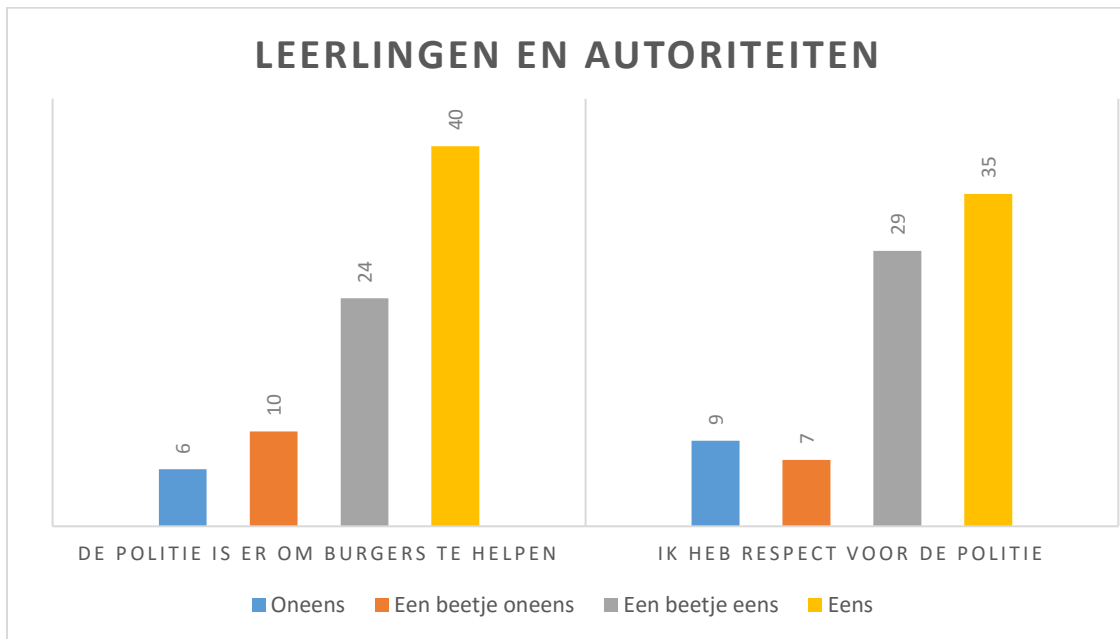

Figuur 6.1.3 – Motivatie en gedrag op school

Straatcultuur botst met de burgerlijke regels en met autoriteiten die hen de regels opleggen. Hoe zit dat met onze mavoleerlingen? Wat vinden zij van onze schoolregels en van autoriteiten? De uitkomsten op deze vragen staan in onderstaande figuur.

Figuur 6.1.4 – Leerlingen over de schoolregels

Figuur 6.1.5 – leerlingen over autoriteiten

In bovenstaande figuur staan de resultaten op de vraag of leerlingen respect hebben voor de politie. Daar wordt voor het grootste deel positief op gereageerd. Dat niet alle leerlingen respect hebben voor de politie zegt niks over criminaliteit of in hoeverre leerlingen in aanraking zijn geweest met de politie. Daarover heb ik de leerlingen ondervraagd, de vragen gaan over de afgelopen 3 jaar. Bij de resultaten maak ik verschil tussen jongens en meisjes.

Ja,	Jongens	Meisjes
Ik heb gevochten op straat	33,3%	13,8%
Ik heb softdrugs gebruikt	9,8%	13,8%
Ik heb harddrugs gebruikt	5,9%	0,0%
Ik heb iets gestolen in een winkel	7,8%	6,9%
Ik heb iemand zijn telefoon gestolen	1,9%	0,0%
Ik heb ergens ingebroken	3,9%	3,4%
Ik ben in aanraking geweest met de politie	21,6%	10,3%
Ik heb een straf gehad bij bureau HALT	5,9%	3,4%

Tabel 6.1.5 – criminaliteit onder leerlingen, in procenten

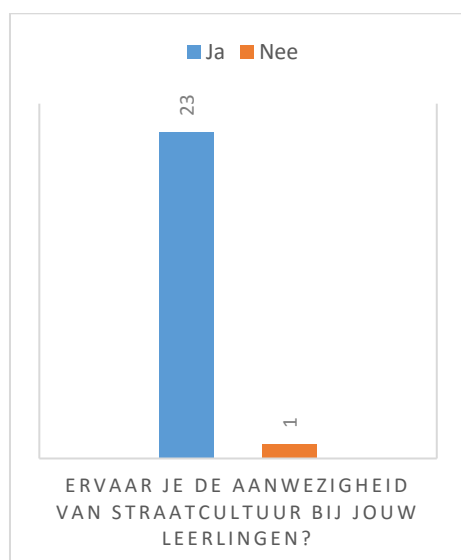
Om te kunnen meten of straatcultuur daadwerkelijk aanwezig is onder de leerlingen op onze mavoafdeling is het interessant om te bekijken welke leerlingen positief scoren op meer aspecten van de straatcultuur. Dan heb ik het over de volgende:

- in de vrijetijd voornamelijk op straat te vinden
- groepsdruk is belangrijk
- negatief tegenover school en regels
- in aanraking geweest met politie of ooit crimineel gehandeld.

Als ik de groep leerlingen selecteer die positief hebben gereageerd op bovenstaande aspecten komt 6,3% van de ondervraagde leerlingen uit de straatcultuur, dit zijn alleen jongens. In een klas van 30 leerlingen zou dit neerkomen op 2 leerlingen per klas.

6.2 - Hebben wij, volgens het mavoteam, op onze school te maken met een straatcultuur?

In hoofdstuk 6.1 is de aandacht gevestigd op de leerlingen van de mavoafdeling op het Jeroen Bosch College. De collega's van de mavoafdeling, het mavoteam, zijn ook via een enquête ondervraagd over de aanwezigheid van straatcultuur. Deze respondenten staan beschreven op pagina 13.

96% van het mavoteam ervaart de aanwezigheid van straatcultuur bij de leerlingen, dit is te zien in figuur 6.2.1. Daarmee is het antwoord op deze deelvraag al grotendeels gegeven. Omdat straatcultuur per regio en zelfs per groep kan verschillen, is het interessant om te onderzoeken welke gedragingen van de straatcultuur het meest botsen met de burgerlijke cultuur.

Figuur 6.2.1 – de beleving van het mavoteam

Om te kunnen onderzoeken waar het mavoteam de grootste verschillen ervaart met de burgerlijke cultuur is het mavoteam een aantal gedragingen uit de straatcultuur voorgelegd, te zien in tabel 6.2.1. Elk teamlid mocht één gedraging uitkiezen wat het meeste irritatie/botsing gaf. Het mavoteam geeft aan dat vooral het 'niet nemen van verantwoordelijkheid over het eigen gedrag' het meest botst met de burgerlijke cultuur. De andere gedragingen, te vinden in tabel 6.2.1, zijn wel aanwezig maar in mindere mate, dit blijkt uit de opmerkingen die gemaakt werden naar aanleiding van deze vraag. Onderstaande citaten zijn afkomstig van enkele mavoteamleden:

“Het niet nemen van verantwoordelijkheid is vaak in combinatie met het bepalen van de eigen regels en zijn eigen ding doen. Dat is stoer en belangrijk ten opzichte van de groep.”

“Het aanspreken op gedrag wordt meteen gezien als kritiek, ook als dit opbouwend bedoeld is.”

“Zelfs als een leerling niet meer een les in mag, vanwege zijn gedrag, weigert hij zich aan te passen aan de regels van een docent.”

Het mavoteam geeft aan geen hinder te ondervinden van het spreken in straattaal, terwijl hiervoor in de literatuur juist veel aandacht is.

Gedraging	Aantal	Percentage
Het niet nemen van verantwoordelijkheid over het eigen gedrag	8	35%
Het praten op een brutale denigrerende toon tegen de docent	4	17%
Nooit een fout willen toegeven	3	13%
Het niet accepteren van een waarschuwing of sanctie	3	13%
het eisen van respect, maar niet geven respect	3	13%
Het gebruik maken van de zwakke plek van de docent	1	4%
Een docent beschuldigen van discriminatie	1	4%
Het spreken in straattaal	0	0%
	23	100%

Tabel 6.2.1 – Welke gedragingen botsen het meest met de burgerlijke cultuur volgens het mavoteam

Om te toetsen of er voldoende kennis is over leerlingen met een straatcultuur is de vraag gesteld of de teamleden meer ondersteuning kunnen gebruiken. 61% van de ondervraagden geeft dat zij extra hulp kunnen gebruiken, het liefst in de vorm van trainingen of extra informatie. Daarnaast wordt er gevraagd om een eenduidige aanpak.

83% van de ondervraagden geeft aan dat het huidige beleid onvoldoende is om straatcultuur tijdens de lessen en in de school tegen te gaan.

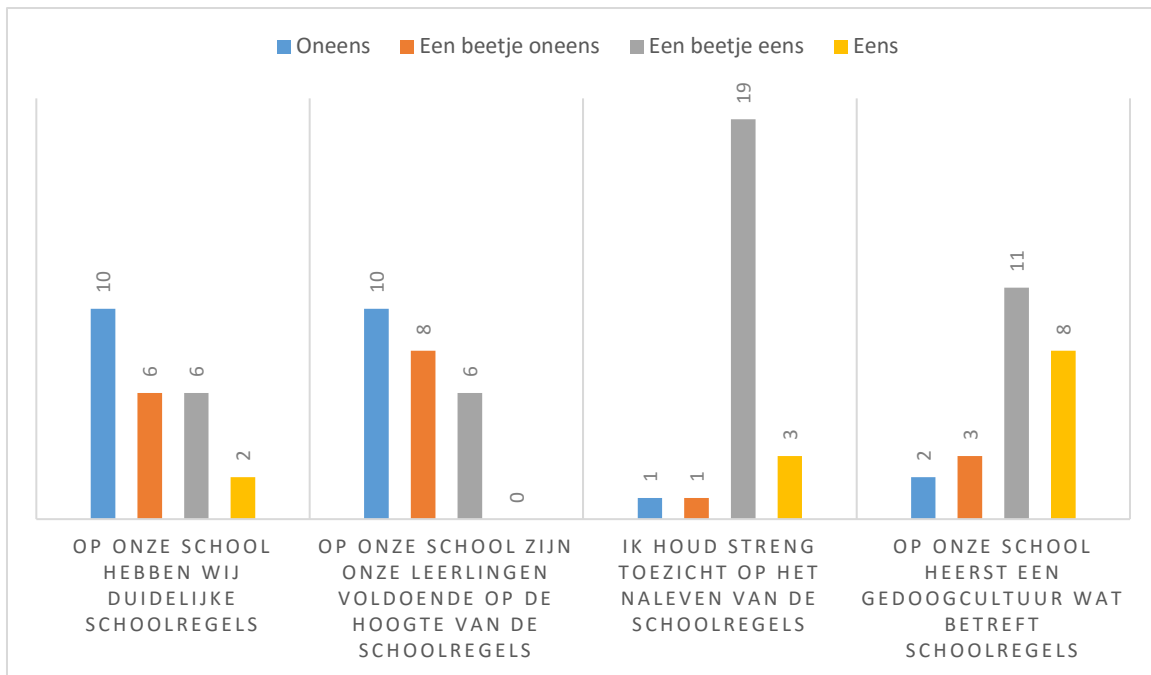
Op de vraag waar volgens hen het beleid nog verbeteringen nodig heeft was het team duidelijk, op het gebied van schoolregels en op het gebied van het sanctioneringsbeleid. De onderlinge afstemming op het beleid is volgens het merendeel van het team wel op orde. In tabel 5.2.2 staan de stellingen aangegeven waar het mavoteam van kon aangeven of er beleidsverbetering nodig is, het was mogelijk uit meerdere punten te kiezen. De resultaten staan aangegeven in het aantal bevestigende antwoorden en het percentage van het totaal aantal respondenten.

Punt van verbetering	Aantal	Percentage
Op het gebied van schoolregels	18	90%
Op het gebied van het sanctioneringsbeleid	18	90%
Betere afstemming van afdelingsleiders	9	45%
Betere afstemming van coördinatoren	6	30%
Op het gebied van docenten, het vormen van een team	6	30%

Tabel 6.2.2 – collega's over verbeterpunten van het huidige beleid (N=24)

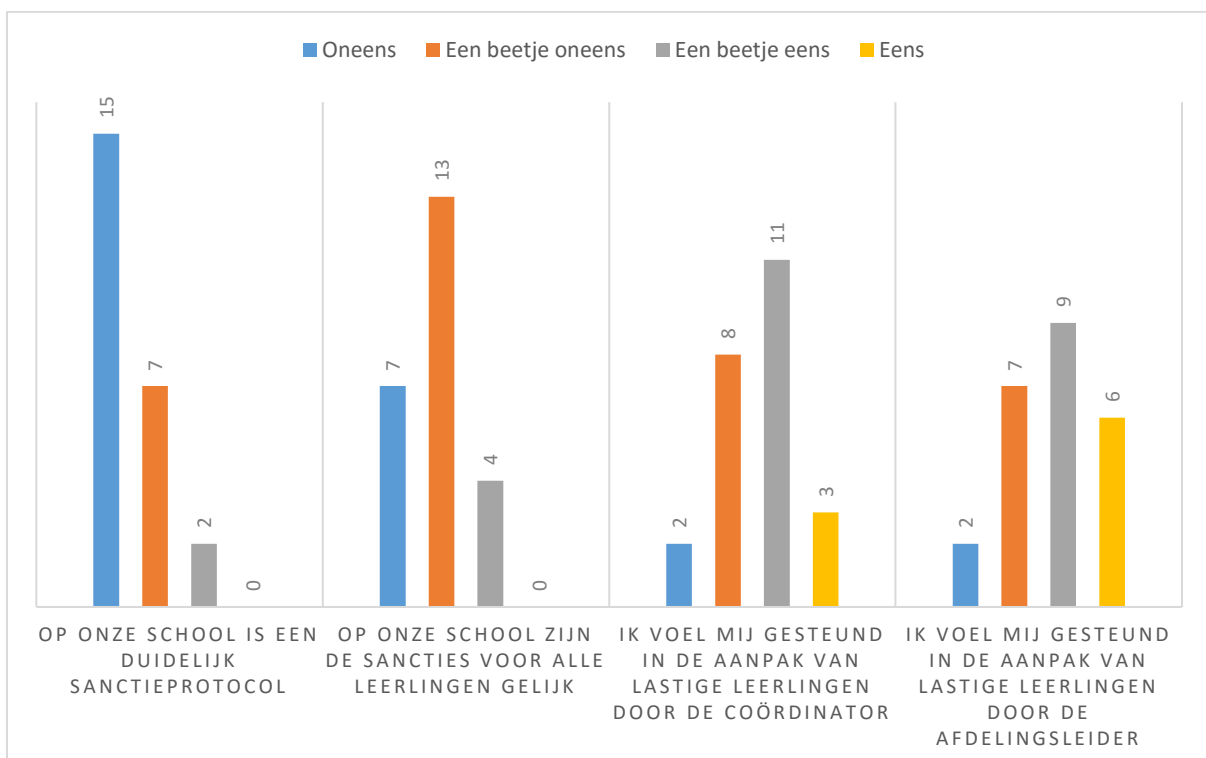
Uit tabel 6.2.2 blijkt dat het beleid, volgens het mavoteam, verbetering nodig heeft op het gebied van schoolregels en sanctioneringsbeleid. Daar ben ik dieper op ingegaan via de enquête. Figuur 6.2.2 en 6.2.3 geven aan in hoeverre het mavoteam het eens in met de stellingen over de schoolregels en het sanctioneringsbeleid.

Figuur 6.2.2 laat zien dat het mavoteam verdeeld is over de duidelijkheid van onze schoolregels en de duidelijkheid richting de leerlingen. Het team vindt van zichzelf dat ze redelijk goed de regels hanteren. De stelling 'op onze school heerst een gedoogcultuur wat betreft schoolregels', gaf veel bevestigende antwoorden. Dit komt overeen met de eerder genoemde beleidsverbeteringen.

Figuur 6.2.2 – het mavoteam over de schoolregels

Figuur 6.2.3 geeft een beeld over het sanctiebeleid. Geen enkel teamlid is het eens met de stelling dat er een duidelijk sanctieprotocol op onze school aanwezig is. De 2 laatste figuren (in figuur 6.2.3) bevestigen dat de onderlinge afstemmingen redelijk op orde zijn.

Figuur 6.2.3 – het mavoteam over het sanctioneringsbeleid

79% van het mavoteam geeft aan dat er op het Jeroen Bosch College een gedoogcultuur heerst wat betreft de schoolregels. Een gedoogcultuur is voor leerlingen uit de straatcultuur iets waar ze graag op inspelen (Kaldenbach, 2011).

Duidelijkheid en eenduidigheid is nodig om straatcultuur uit de school terug te dringen. Het is daarom interessant om te bekijken waarom de betreffende docenten denken hoe het zou kunnen komen dat er een gedoogcultuur heerst. Elk teamlid kon aangeven of zij dit zelf veroorzaakten of dat dit komt door andere docenten of leidinggevendenden. Het was voor de teamleden mogelijk om meerdere antwoorden te kiezen. De resultaten staan aangegeven in het aantal bevestigende antwoorden en het percentage van het totaal aantal respondenten.

Reden	Aantal	Percentage
Er zijn veel collega's die slecht toezien op het naleven van de schoolregels	11	58%
Ik bekijk graag per situatie of ik het nodig vind de schoolregels na te leven	8	42%
Het is afhankelijk per afdelingsleider of de regels worden nageleefd	8	42%
Het is afhankelijk per coördinator of de regels worden nageleefd	7	37%
Ik ben zelf niet altijd even streng in de omgang met schoolregels	2	11%

Tabel 6.2.3 – Het mavoteam over de reden van de bestaande gedoogcultuur (N=24)

Door middel van de enquête is naar voren gekomen dat er straatcultuur aanwezig is en geeft het mavoteam aan dat het huidige beleid nog onvoldoende is om straatcultuur uit de school te weren. Zoals eerder beschreven is structuur en eenduidigheid daarvoor een belangrijk middel. Ik heb het team daarom ook de vraag gesteld of men bereid is om zijn/haar aanpak te veranderen om straatcultuur in de school tegen te gaan. Elk teamlid heeft hier bevestigend op geantwoord, zoals te zien is in tabel 6.2.4. 38% van de teamleden gaf aan daar wel hulp bij nodig te hebben. Op pagina 28 werd al aangegeven dat het team dit het liefst in de vorm van trainingen of extra informatie wordt aangereikt.

Ben je bereid om je eigen aanpak te veranderen om de straatcultuur in de school tegen te gaan?	Aantal	Percentage
Ja	15	63%
Ja, maar daar heb ik hulp bij nodig	9	38%
Nee, dat wil ik niet	0	0%
Nee, dat kan ik niet	0	0%

Tabel 6.2.4 – bereidheid van het mavoteam tot verandering van eigen aanpak

7 – Conclusies

7.1 Antwoord op de hoofdvraag

Via dit onderzoek heb ik gezocht naar een antwoord op de onderstaande hoofdvraag:

In hoeverre hebben wij op de mavoafdeling van het Jeroen Bosch College problemen met straatcultuur in de school en tijdens de lessen?

Om een antwoord te kunnen krijgen op deze vraag ben ik eerst onderzoek gaan doen naar het begrip straatcultuur. Uit hoofdstuk 5.1, deelvraag 1, blijkt dat straatcultuur letterlijk is ontstaan op straat, in achterstandswijken en volksbuurten. Straatcultuur is groep gebonden, jongeren binnen de groep nemen een gezamenlijke nieuwe identiteit aan. Zij voelen zich niet geaccepteerd door de burgerlijke cultuur, de dominante cultuur in Nederland, en gaan zich hiertegen afzetten. De botsingen die hierdoor ontstaan zijn ook aanwezig in een schoolgebouw, straatcultuur verschilt op vele aspecten met de schoolcultuur. Dit heb ik onderzocht in hoofdstuk 5.2, deelvraag 2. Wat naar voren komt zijn het belang van duidelijke regels en de toepassing daarvan, het aangaan van conflicten en communicatie, en de omgang met straatcultuur in de lessen.

De opgedane kennis heb ik toegepast in de hoofdstukken 6.1 en 6.2 waarbij ik de collega's op de mavoafdeling en de leerlingen heb ondervraagd op de kenmerken van straatcultuur. Daar zijn interessante resultaten uit voorgekomen en heb ik de volgende conclusies kunnen trekken:

Conclusie 1 – 96% van het mavoteam ervaart de aanwezigheid van straatcultuur bij de leerlingen. Wij zijn het erover eens dat straatcultuur weldegelijk aanwezig is. Vooral 'het niet nemen van verantwoordelijkheid over het eigen gedrag' is een kenmerk van de straatcultuur wat veelvuldig voorkomt.

Conclusie 2 - 6,3% van de leerlingen van de mavoafdeling behoort tot de straatcultuur, dit zijn volgens de uitkomsten alleen jongens. Zij hebben aangegeven in hun vrije tijd op straat te zijn, dat groepsdruk belangrijk is, zij negatief staan tegenover school en regels en in aanraking zijn geweest met politie of ooit crimineel gehandeld hebben. Dit komt neer op gemiddeld 2 leerlingen per klas. Het is van belang om de cijfers niet te onderschatten. Straatcultuur, en kenmerken daarvan, komen steeds meer voor in verschillende groepen in de maatschappij. Dit komt vooral door de toenemende rol van internet die ervoor zorgt dat straatcultuur steeds gemakkelijker doorvloed in verschillende groepen van de samenleving.

Conclusie 3 – Op het gebied van schoolregels moet het huidige beleid op het Jeroen Bosch College worden aangepast. Zowel de docenten, 83%, als de leerlingen 55% geven aan dat de schoolregels onvoldoende streng zijn om straatcultuur tegen te gaan. De regels zijn niet duidelijk genoeg. Daarnaast geeft 65% van de leerlingen aan dat de school soepel omgaat met de regels, om straatcultuur tegen te gaan is dit een zorgelijk punt. Dit botst wel wat met het beeld wat het mavoteam van zichzelf heeft, 79% van het mavoteam geeft aan streng toezicht te houden op het naleven

van de schoolregels. 58% van het team vindt dat andere collega's slecht toezien op het naleven van de schoolregels.

Conclusie 4 – Op het Jeroen Bosch College mag er een duidelijker sanctiebeleid komen. Het mavoteam heeft aangegeven dat er geen duidelijk sanctiebeleid aanwezig is, 92% van de collega's bevestigt dit. Hierdoor ontstaat er een zogeheten grijs gebied waar leerlingen uit de straatcultuur graag de grens opzoeken. Om zowel de regels als de sancties goed te kunnen uitvoeren moeten deze duidelijk zijn en voor iedereen/elke leerling gelijk zijn.

Algehele conclusie en aanbevelingen

Het antwoord op de hoofdvraag is terug te vinden in de tweede conclusie. 6,3% van onze mavoleerlingen behoort tot de straatcultuur. Er zijn ook leerlingen die enkele kenmerken hebben overgenomen, vooral door de aanwezigheid van internet. Het is van belang dat het Jeroen Bosch College een beleid gaat ontwikkelen wat onder andere gericht is op het terugdringen van straatcultuur in het schoolgebouw. Elke leerling heeft behoefte aan duidelijke schoolregels en een eenduidig sanctiebeleid, daarvoor hoeft je niet tot de straatcultuur te behoren. Maar om straatcultuur tegen te gaan zijn duidelijke regels en afspraken de basis.

Het volledige team heeft aangegeven open te staan om zijn of haar beleid aan te passen om straatcultuur in de school tegen te gaan. Dat is een mooi gegeven om het beleid ook daadwerkelijk aan te passen. Daarbij is het ook goed om in te gaan op de mate van consequentie bij het team, zeker omdat het team nog naar elkaar wijst als inconsequent (58%). Het omgaan met de regels en de sancties moet goed worden afgestemd binnen het team om dit goed te laten werken.

Om het team goed te kunnen helpen bij het aanpassen van het beleid is het goed om eerst extra informatie te geven over het onderwerp straatcultuur. 61% van het team heeft immers aangegeven wel meer hulp te kunnen gebruiken. Pas daarna kan een plan van aanpak worden gemaakt. In dit plan van aanpak moet er gefocust worden op meer structuur en duidelijkere regels.

7.2 Vooruitblik

Het onderzoek heeft, mijn inziens, mooie punten opgeleverd waar wij op het Jeroen Bosch College aan kunnen gaan werken maar het levert ook nieuwe vragen op:

6.3% van de leerlingen behoort tot de straatcultuur. Dit heb ik gemeten ook een aantal kenmerken die tot de straatcultuur behoren. Dit cijfer is niet erg zorgwekkend maar de stempel die een leerling uit de straatcultuur op een groep kan drukken weegt erg zwaar. Daarnaast mag de olievlekvorming, die sterker wordt door internet, niet worden vergeten. Straatcultuur in de klas breidt zich steeds gemakkelijker uit waardoor verwacht wordt dat de cijfers van aanwezigheid van straatcultuur steeds hoger worden.

Ontstaat hierdoor misschien weer een nieuwe vorm van straatcultuur? Een lightversie? Waarbij leerlingen uit andere groepen uit de maatschappij maar enkele kenmerken overnemen van de straatcultuur en daarmee zichzelf ook proberen af te zetten tegen de burgerlijke cultuur? In hoeverre is dit aanwezig op het Jeroen Bosch College?

Hoe krijg je een team dat op een eenduidige manier werkt? Het blijkt gemakkelijk te zijn om naar een ander te wijzen en te beweren dat hij/zij zich niet aan de regels en afspraken houdt. Kijken we wel genoeg naar ons eigen handelen?

Ik zou heel graag alvast aan de slag willen gaan met het informeren van het team over het onderwerp straatcultuur. Om ze te helpen bij de omgang met deze leerlingen, the do's and don'ts. Daarmee kan ik aansluiten op de wens extra geïnformeerd te worden over het onderwerp straatcultuur.

Daarnaast wil ik graag een rol spelen in het ontwikkelen van een sterker beleid op het gebied van regels en sanctionering. Wel moet dit een gedragen stuk zijn door schoolleiding, het mavoteam en de mavoleerlingen. Het liefst hangt hier een plan van aanpak aan vast om straatcultuur in de school tegen te gaan. Dit zou eventueel tot stand kunnen komen door een vervolgonderzoek en hiermee mijn onderzoeksvraag kunnen beantwoorden:

Hoe gaan we om met leerlingen in de straatcultuur in ons schoolgebouw en tijdens de lessen?

Omdat ik al aangaf dat dit een door het team gedragen plan moet worden is het onverstandig om dit onderzoek alleen uit te voeren. Ik hoop dat, onder andere, dit onderzoeksverslag mijn collega's motiveert en enthousiasmeert om samen een onderzoek te starten naar het antwoord op de onderzoeksvraag.

7.3 Evaluatie

Door middel van dit onderzoek heb ik mijn 1^e onderzoeksdoel behaald. Ik heb inzicht gekregen in de huidige situatie van straatcultuur op het Jeroen Bosch College. Ik ben ook in staat om het docententeam daarover te informeren.

Het is een behoorlijk veel werk geweest. Hoe verder ik kwam in het onderzoek, hoe meer vragen ik kreeg. Het onderwerp is erg breed en het is gemakkelijk om uit te wijden en af te wijken van het hoofddoel. Maar het heeft me vooral veel opgeleverd. Ik heb veel geleerd van de leerlingen op onze mavoafdeling. Ik merkte vooral dat ze het konden waarderen dat ik geïnteresseerd was in hen als persoon. Veel leerlingen vonden het dan ook erg leuk om mee te werken aan mijn onderzoek en kwamen zelf al aan met nieuwe ideeën. Ook op het gebied van straattaal heb ik veel woorden geleerd en heb ik rapvideo's gezien die ik normaal gesproken nooit zou opzoeken via YouTube.

Ik heb geleerd hoe je een enquête in elkaar zet. Deze waren helaas niet kant-en-klaar beschikbaar, ik heb ze zelf moeten samenstellen. Ik merkte dat het erg lastig was om niet-suggestieve vragen te stellen, daar heb ik gelukkig veel hulp bij gekregen. Het analyseren van de enquêteresultaten kostte mij veel meer tijd dan ik vooraf had gedacht. Maar de opbrengsten zijn voor mij zeer waardevol. Ik heb bevestiging gekregen van de aanwezigheid van straatcultuur, ik heb deze leerlingen beter leren kennen en ik voel me sterker in de omgang met deze leerlingen.

De resultaten kan ik nu gaan delen met het mavoteam en daarmee hoop ik collega's te vinden die, samen met mij, verder gaan in de aanpak van leerlingen met een straatcultuur. Ik zou het jammer vinden als mijn onderzoek hier zou stoppen. Ik ben namelijk erg nieuwsgierig geraakt, door dit onderzoek, naar de uitkomsten op de beantwoording van mijn onderzoeksvraag. Hopelijk is dit een wordt vervolgd.....

8. Bijlagen

8.1 enquêtevragen voor de leerlingen

Achtergrondinformatie:

Jongen/meisje

Leeftijd

Woongebied, indien antwoord Den Bosch → welke wijk

Nationaliteit + nationaliteit ouders

Opleiding, leerjaar

Thuisituatie:

Samenstelling huishouden. Aantal personen in huis

Bijzonderheden: ouders gescheiden/samengesteld gezin / 1-ouder gezin → indien gescheiden, contact met beide ouders?

Voertaal thuis

Buiten school:

Geef aan hoe je dagindeling er gemiddeld uitziet in uren:

School, thuis, straat, sport, werk, vrienden, andere nl:.....

Stellingen over jezelf:

antwoordopties – Mee eens, een beetje mee eens, een beetje oneens, oneens

Ik voel me sterker in een groep

Ik doe wel eens dingen in een groep die ik anders niet zou doen

Als ik anderen laat zien dat ik sterk ben/goed kan vechten, hebben anderen meer respect voor mij

Als ik laat zien dat ik verbaal sterk ben, hebben anderen meer respect voor mij

De mening van mijn vrienden is voor mij belangrijk

Als ik met mijn vrienden ben spreken wij onze eigen taal (straattaal)

Als een persoon disrespect toont, kan ik dat het beste oplossen door hem/haar te praten

Als een persoon disrespect toont, kan ik dat het beste oplossen door hem/haar met disrespect terug te behandelen

Ik toon respect voor mensen met een ander geloof

Ik toon respect voor mensen met een andere afkomst

Ik toon respect voor mensen met een andere geaardheid

Werk en geld verdienen is belangrijker dan een goede opleiding

Een goed uiterlijk is belangrijker dan een goede opleiding

De politie is er om burgers te helpen

Ik heb respect voor de politie

Ja of nee (situatie in de afgelopen 3 schooljaren)

Ik heb iemand digitaal gepest
Ik heb iets naars over iemand gezegd op social media
Ik heb gevochten op straat
Ik heb softdrugs gebruikt
Ik heb harddrugs gebruikt
Ik heb iets gestolen in een winkel
Ik heb iemand zijn telefoon gestolen
Ik heb ergens ingebroken
Ik ben in aanraking gekomen met de politie/justitie *
Ik heb een straf gehad bij Bureau HALT *

*Indien met ja beantwoord, vragen wanneer dit was (welke jaren)

Stellingen over de school:

antwoordopties – Mee eens, een beetje mee eens, een beetje oneens, oneens

Ik ga graag naar school
Ik vind school belangrijk
Mijn vrienden vinden school belangrijk
Ik gedraag me op school hetzelfde als thuis
Ik gedraag me op school hetzelfde als bij mijn vrienden
Ik heb een goede band met mijn klasgenoten
Ik voel me op mijn gemak bij mijn klasgenoten
Ik vind de mening van mijn klasgenoten belangrijk
Ik heb het afgelopen schooljaar gevochten met een klasgenoot
Ik heb een goede band met mijn docenten
Ik voel me op mijn gemak bij mijn docenten
Ik heb vaak een grote mond tegen een docent
Als een docent mij een opdracht geeft voer ik deze, zonder weerwoord, uit
Ik ga serieus om met mijn huiswerk
Ik volg altijd de schoolregels op
Ik maak huiswerk omdat dat moet van de docent
Tijdens een les moet ik op mijn mobiel kunnen kijken voor schooldoeleinden
Tijdens een les moet ik op mijn mobiel kunnen kijken voor privédoeleinden
Als ik mijn mobiel niet mag gebruiken kan ik me beter concentreren
Tijdens een computerles word ik snel afgeleid door websites als Facebook, Dumpert en Youtube
Onze school heeft strenge schoolregels
Onze school gaat soepen om met de schoolregels
Onze school heeft docenten die zich aan regels en afspraken houden

De volgende ja/nee stellingen gaan over het huidige schooljaar

Ik heb huiswerk overgeschreven van een klasgenoot

Ik heb dit jaar een brief thuisgekregen voor het niet maken van huiswerk

Ik heb tijdens een toets gespiet

Ik heb gevochten met een klasgenoot

Ik heb een klasgenoot/schoolgenoot bedreigd

Ik geef elke week wel een grote mond tegen een docent

Ik heb een docent/medewerker bedreigd

Ik ben al meer dan 5 keer verwijderd uit de les*

Ik ben intern geschorst geweest

Ik ben extern geschorst geweest

Ik heb gespijeld

Ik heb een rode kaart gekregen van een medewerker

*Indien beantwoord met ja → vragen naar de voornaamste reden (grote mond, kletsen, niet volgen van opdrachten, agressie of iets anders nl....)

7.2 enquêtevragen voor het mavoteam

Achtergrond:

Man/vrouw

Leeftijdsgroep

Vakgroep (talen, exact, maatschappij, kunst, lo, anders nl...)

Aantal jaren werkzaam (onderwijs/JBC)

Werkzaam op afdeling Mavo / Havo / Vwo

Vragen over het begrip straatcultuur:

Heb je wel eens gehoord van straatcultuur? Ja/Nee

Ervaar je dit schooljaar de aanwezigheid van straatcultuur bij jouw leerlingen?

Ja/Nee

Welk element van de straatcultuur botst het meest met de burgerlijke cultuur?

1 antwoord mogelijk

- Nooit een fout willen toegeven
- Het niet accepteren van een waarschuwing of sanctie
- Het praten op een brutale, denigrerende toon tegen de docent
- Het eisen van respect, maar niet geven van respect
- Het niet nemen van verantwoordelijkheid over het eigen gedrag
- Het gebruik maken van de zwakke plek van de docent
- Het spreken in straattaal
- Een docent beschuldigen van discriminatie

Zou je meer ondersteuning willen in de omgang met straatcultuur? Ja/Nee

Kun je een situatie omschrijven waarbij je te maken had met straatcultuur? (open vraag)

Straatcultuur in de les:

antwoordopties Dagelijks – 1x per week – 1x per maand – Dit schooljaar niet voorgekomen – dat is nog nooit voorgekomen

In welke mate heb je te maken met groepsgedrag?

In welke mate wordt er door leerlingen brutaal door leerlingen tegen je gesproken?

Hoe vaak ben je, afgelopen schooljaar, verbaal agressief benaderd door een leerling?

Hoe vaak ben je, afgelopen schooljaar, lichamelijk agressief benaderd door een leerling?

In welke mate heb je een bedreigende situatie meegemaakt, afgelopen schooljaar, tussen een leerling en collega?

In welke mate uiten leerlingen zich verbaal agressief tegenover elkaar?

In welke mate uiten leerlingen zich lichamelijk agressief tegenover elkaar?

In welke mate heb je een bedreigende situatie meegemaakt, afgelopen schooljaar, tussen 2 leerlingen?

Hoe vaak spreken leerlingen straattaal tijdens je lessen?

Hoe vaak kom je geschreven straattaal tegen in werkschriften en/of overhoringen van leerlingen?

Vragen over regels en afspraken

Antwoordopties: Mee eens, een beetje mee eens, een beetje oneens, oneens

Op onze school hebben wij duidelijke schoolregels

Op onze school zijn onze leerlingen voldoende op de hoogte van de schoolregels

Ik houd streng toezicht op het naleven van de schoolregels

Op onze school heerst een gedoogcultuur wat betreft de schoolregels*

Op onze school is een duidelijk sanctieprotocol

Op onze school zijn de sancties voor alle leerlingen gelijk

Een smartphone/iPhone is toegestaan tijdens mijn les voor schooldoeleinden

Een smartphone/iPhone is toegestaan tijdens mijn les, ook voor niet-schooldoeleinden

Leerlingen mogen tijdens mijn les muziek luisteren

De school moet websites zoals YouTube, Facebook en dumpert blokkeren

Ik voel mij gesteund in de aanpak van lastige leerlingen door de coördinator

Ik voel mij gesteund in de aanpak van lastige leerlingen door de afdelingsleider

*Wanneer op deze vraag eens of een beetje eens wordt geantwoord: Waarom denk je dat dit komt?

- Ik ben zelf niet altijd even streng in de omgang met schoolregels
- Ik bekijk graag per situatie of ik het nodig vind de schoolregels na te leven
- Er zijn veel collega's die slecht toezien op het naleven van de schoolregels
- Het is afhankelijk per afdelingsleider of de regels worden nageleefd
- Het is afhankelijk per coördinator of de regels worden nageleefd
- Anders nl....

Aanpak van de straatcultuur:

Is het huidige beleid in de school voldoende om de straatcultuur in de lessen tegen te gaan? Ja/Nee

Indien Nee geantwoord: Op welk punt heeft het beleid van het JBC verbeteringen nodig? Meerder antwoorden zijn mogelijk.

- Op het gebied van schoolregels
- Op het gebied van sanctioneringsbeleid
- Betere afstemming van coördinatoren
- Betere afstemming van afdelingsleiders
- Op het gebied van onderwijzend personeel, het vormen van een team
- Anders nl.....
-

Ben je bereid om je eigen aanpak te veranderen om de straatcultuur tegen te gaan?

Ja – Ja, daar heb ik hulp bij nodig – Nee, dat wil ik niet – Nee, dat kan ik niet

Bedanken en ruimte geven voor laatste opmerkingen.

8.3 Literatuurlijst

Beemsterboer, T (2010). *Wallah: school is nakkoe = ik zweer: school is niks*. Verkregen op 10 maart 2010 van <https://www.nrc.nl>.

Brok, P. den, Hesp, A & Servaes, N (2009). *Help, ik verkleur!* Meppel: Ten Brink.

Deboutte, G (2003) *Ruwe leerlingen en warme scholen: een (on)mogelijk samengaan?* Verkregen op 16 november 2016 van <https://vorming.cego.be>

Donk, C. van der & Lanen, B. van (2012). *Praktijkonderzoek in de school*. Bussum: Couthinho.

Douma, L (2016). Met straattaal kom je niet ver. *Onderwijsblad*, 16(7), 30-33

El Hadioui, I (2011). *Hoe de straat de school binnendringt: Denken vanuit de pedagogische driehoek van de thuiscultuur, de schoolcultuur en de straatcultuur*. Amsterdam: van Gennep.

Kaldenbach, H. (2004). *Respect!: 99 tips voor het omgaan met jongeren in de straatcultuur*. Amsterdam: Prometheus.

Kaldenbach, H. (2011). *Machomannetjes: 99 tips om de straatcultuur terug te dringen uit uw school*. Amsterdam: Prometheus.

Redactie van twaalf tot achttien (2006). *Lastige leerlingen*. Amsterdam: Ten Brink

Strijen, F. van (2011). *Van de Straat: De straatcultuur van jongeren ontrafeld*. Amsterdam: Uitgeverij SWP